

КООПЕРАТИВНОТО ДВИЖЕНИЕ В ТЕТЕВЕНСКИЯ КРАЙ

1988 г.

КООПЕРАТИВНОЕ ДЕЛО В ТЕТЕВЕНСКИИ КРАЙ
(Исторический очерк)

КООПЕРАТИВНОТО ДЕЛО В ТЕТЕВЕНСКИЯ КРАЙ

(Исторически очерк)

Още в ранните години на Първата световна война, населението от Тетевенския край, изпаднало в глад и мизерия е потърсило пътя на взаимопомощта. Тогава най-сполучлива форма за борба срещу експлоатацията и спекулата на капиталисти и частни търговци се оказала кооперацията. Кооперативното движение прониква тук под влияние на прогресивните идеи. Местните социалисти създават клонове на кооперация "Освобождение" в редица селища. В Тетевен тя е създадена през 1919 година от партийните представители: Симеон Куманов, Михал Тодоров, Гачо Василков, Христо Дадашков и други, а в Гложене през юли 1920 година от братята Нено и Цачо Динови, Христо Толев, Никола Цанов, Нано Илиев, Марин Молевски и други. Като пролетни цветя никнат кооперации и в Голям Извор, Брестница и други селища на Тетевенския край. Кооперацията в Тетевен открива магазин с отговорник Марин Щърлев. Чрез тези кооперации се регулират цените на стоките. Те конкурират частните бакалници и служат за агитпунктове на партията. Повече от три години кооперациите служат беззаетно на населението, но са ликвидирани от Фашисткия преврат на 9 юни 1923 година. Някъде книжата им са изгорени на селските площи заедно с партийните архиви. Но кооперативната идея не угасва. Тя завладява умовете на хората.

На 6 ноември 1919 година 42 запалени ентузиасти в Тетевен основават Работническа потребителна кооперация "Братство". Не случайно е избрано името "Братство". То е, за да се обичат и помагат като братя. Учредителното събрание се е състояло в едно от помещенията на "Народен дом" (сега музея) под председателството на Ганчо Ничев. Приет е устав на кооперацията, според който тя е призвана да защитава икономическите интереси на членовете си, да им доставя евтини стоки и да укрепва дружарската солидарност. Събранието избира управителен съвет в състав - Димитър Стойчев, Никола Йотов и Станъо Илиев. Записани са 167 дяла и е събран 8350 лева членски внос. За отговорник на единствения магазин, който се е намирал в дюкяна на Марко Кутевски е определен Станъо Илиев. Направени са постъпки кооперацията да бъде приета за член на кооперативната централа "Напред" в София, а също така да ѝ бъде открит кредит. Магазинът започва да снабдява населението с бакалски и манифактурни стоки. През 1920 година в кооперацията се записват 97 нови членове, а дяловият капитал нараства на 41 995 лева. Продадените стоки през тази година възлизат на 173 хиляди лева. Освен с търговия, кооперацията започва да се занимава и с влогонабиране. За тази година са набрани влогове за 90 215 лева, отчетена е 5700 лева печалба. От 1922 година за магазинер е назначен Никола Маринов, а по-късно са назначени Тончо Василев, Цако Николов и други. На бързочните влогове кооперацията е плащаща 7 % лихва, а на другите влогове е плащаща по-висока лихва.

Престижът на кооперацията расте не само заради доброто търговско обслужване, но и поради консумативните девиденти. Срещу продадените стоки,

магазинерите дават на клиентите консумативни купони. Върху тях в края на годината дават дивидент. Това се оказва добра агитация за масовизиране на кооперацията. Не случайно, за един период от 20 години, т.е. от 1920 година до 1939 година, членовете ѝ се увеличават от 159 на 512. Дяловият капитал нараства от 42 хиляди на 170 хиляди лева. А влоговете се увеличават от 902 хиляди на 1 875 000 лева. За това време кооперацията създава и свои фондове за 350 400 лева. Пораства доверието на гражданството към кооперацията. Но нали тя трябва да има своя сграда. За целта през 1936 година тя закупува за 63 хиляди лева място от Димитър Туйков за построяване на кооперативен дом. По проект на архитект Борис Игнатов, майсторска група на Цочо Генов построява сградата през 1938 година за 36 хиляди лева. Това е сградата срещу аптеката. Тя е първият кооперативен дом в Тетевенския край. В нея се настаняват канцеларията, магазин и мандра. Но късно през 1940 година кооперацията купува втора сграда от наследниците на Марин Илиев за 130 хиляди лева. В нея се настанява втори магазин. По време на Втората световна война кооперацията се занимава и с разпределение на нарядните стоки, отпусканни от комисарството по снабдяване на населението в този край и изкупува възлаганите наряди от стопаните.

Но в ония ранни години, освен потребителната кооперация в Тетевен се създават и други кооперации. Балканджийте в нашия край разчитат много на овощарството. Но то е примитивно, с нисък сортов състав и слабодоходно. Търсейки изход от това положение 17 предприемчиви овощари, основават овощарска производителна кооперация "Трагун" на 15 март 1925 година. Тя получава помощ от окръжната постоянна комисия и изгражда сушилня за сливи. В околностите на Тетевен са добивани годишно средно 1 500 000 кг сливи. Но едва през 1943 година тя наема магазинер Станю Цветанов. Кооперация "Трагун" доставя на членовете си овощни дръвчета, химически препарати за пръскане, семена и други. За развитието на тази кооперация показва това, че докато през 1925 година тя е била с 36 члена и 4600 лева дялов капитал, то през 1947 година, когато се слива с другите кооперации, тя вече има 150 члена и 68 900 лева дялов капитал.

Важен поминък на балканджийте е било и скотовъдството. Но и то през оези ранни години е било примитивно и недоходно. Слаба е била и разводно-подобрителната работа. Ето защо 18 будни стопани се събират на 27 юни 1943 година и изграждат овцевъдна кооперация "Балкан". В управителния съвет влизат Георги Георгиев, Петър Йорданов, Марин Лазаров и други. С подръчни средства кооперацията построява на Болуваня мандра и кошари. Започва да произвежда сирене и кашкавал. През летния сезон е изкаран едрият добитък на наша в планината. Към края на 1948 година кооперацията е имала 390 члена с 2 587 000 лева дялов капитал. В стремежа си за обединяване, Тетевенските занаятчии изграждат и други кооперации. С повече от 50 члена е образувана обущарската кооперация "Другарски труд". Дори бърснарите си имали своя кооперация, чийто председател е бил Тодор Василев. А членувашите в

бъчварската кооперация са били към 30 души. Най-активна се оказала шивашката кооперация, чиито отговорници са били Йосто Трифонов и Нейко Милчев. Докато на 1 януари 1948 година тя била само с 18 членове, то през следващата година тя се отчита с 48 души. От тях 42 души са били редовни кооператори и 6 души (чираките) стажант - кооператори. От 1 октомври кооперацията открила свой работнически стол. За сравнително голямото производство, което тя реализирала показва, че през 1949 година тя е предала готово облекло за 1 042 100 лева. През 1948 година се създава и четкарската кооперация от 20 души с председател Михал Нейков. През 1951 година тя се слива с останалите кооперации в града в Трудова производителна занаятчийска кооперация "Сава Младенов".

Разоряването от Първата световна война налагало да се възстановява народното стопанство. Но това могло да стане по пътя на взаимопомощта чрез създаването на кредитен институт. Така се стига до създаването на популярната банка. Тя е учредена на 5 януари 1920 година от 50 по-будни граждани. Те внесли 64 370 лева дялов капитал и от 1 септември 1920 година банката започнала да работи. За управителен съвет са избрани Цеко Диков, Илия Георгиев и Иван Вълов, а за касиер - счетоводител Васил Йончев. В началото банката се занимавала с влогонабиране и раздаване на кредит. Тя снабдявала населението със стоки от първа необходимост - сол, газ, цървули, тъкани, подкови за добитъка и други. А от 1930 година тя открива и инкасаторска и сконтова служба, преводна и акредитивна служба, детска спестовност и други. За кратко време банката спечелва доверието на гражданите и те прибират за неяните услуги. Само за десет години членовете ѝ се увеличават от 283 на 482, а дяловия капитал от 141 хиляди на 886 хиляди лева. Нараства и броя на влоговете от 37 800 на 251 000, а раздалените заеми от 21 372 на 3 346 000. Цялата тази дейност банката извършва със собствени средства, без да ползва държавен кредит. При това тя кредитира не само своите членове, но започва да подпомага с кредити развитието на занаятията, предприятията и други. Тя кредитира градската община за водоснабдяването, електрификацията и построяването на гимназията. С кредит се помага и на първите предприятия "Вит", "Сила", "Султнас", "Тетевянка" и други. С детските влогове тя развива у децата усета за спестовност. А през годините на Втората световна война тя се занимава и със стопанска дейност, като изкупува вълна, сирене, суши плодове и други. Тя доставя и разпределя промишлените стоки.

В навечерието на войната в района на Българската земеделска и кооперативна банка в Тетевенско е имало 26 кооперативни сдружения, от които потребителни кооперации в: Голям Извор, Ябланица, Брестница, Златна Панега, Малък Извор, Лесидрен, Брусен и Добревци, горски кооперации в Рибарица и Тетевен и други. Тези кооперации имат фондове за 1 840 000 лева, внесен дялов капитал - 4 013 000 лева и са кредитирали 1633 свои членове.

Девети септември съвпада с 25-годишнината на банката. За развити-

ето ѝ показва това, че дяловият капитал се е увеличил от 141 200 лева на 1 501 000 лева, а раздадените заеми са се увеличили от 21 372 лева на 6 788 000 лева. След Девети септември тя развива своята дейност с неотслабващо темпо, а след 1949 година се трансформира в представител на Българска народна банка, до образуването малко по-късно на ДСК.

Първите години след Девети септември са трудни и за кооперацията. Независимо от това на повика на партията тя се отзовава на редица инициативи. През Отечествената война тя отпуска 100 хиляди лева помощ на бойците на фронта. А по-късно по заема за възстановяване на разореното от войната народно стопанство тя дава помощ от 500 хиляди лева. През сушавите 1946–1947 година, кооперацията достави слама за цялата окolia за изхранване на гладуващия добитък. През ония години завидна е стопанската дейност на кооперацията. Тя работи с една мандра в града и друга на Болувани. В тях преработва годишно по 90 000 литра мляко. От тях реализира годишно по 18 000 – 20 000 лева печалба. В шест примитивни сушилни, кооперацията изсушава по 35 000 – 40 000 килограма сушени сливи. От 1953 година тя започва да произвежда и по 90 – 100 тона пулшове. На нея е възложено да ползва и високопланинските пасища, където събира по 400 – 500 говеда и много овце за пашуване.

Но раздробяването на стопанската дейност в много кооперации се оказало неудачно. На партийния повик за обединяване се отзовават и ръководствата на различните кооперации. Те организират обединително събрание на 6 февруари 1949 година. С повищено настроение на него се явяват 107 членове от кооперация "Балкан", 155 от популярната банка и други. Всички гласуват единодушно за обединяване силите на 1858 коопратори, членували досега в отделни кооперации. Новото сдружение получава името всестранна кооперация "Бели Вит". Тя е вече с дялов капитал 7 585 000 лева и имущество за 5 443 000 лева. За председател на кооперацията е избран Иван Йотов, за директор е назначен Марко Калинов, а за главен счетоводител – Цоко Дочев. Обединената кооперация започва работа с 30 души търговски и административен персонал. Бившите занаятчийски кооперации стават отдели, а един от тях четкарския, през 1951 година се обособява като трудово-производителна кооперация "Сава Младенов". Кооперацията разкрива нови отдели "Потребление", "Производство", "Изкупуване", "Полевъдство", "Животновъдство" и други. Тя организира кравеферма, овцеферма и свинеферма, като за целта построява краварник и кошари. Трудно е било през ония години без специалисти, фуражна база и техника. След образуването на ТКЗС през 1957 година тази дейност отпада от кооперацията.

През 1952 година кооперацията приема нов устав и се преименува в градска потребителна кооперация "Наркооп". Търговията минава изцяло в обществения сектор. Но успоредно с кооперацията, от 1951 година се развива и градско търговско предприятие "Градска търговия". То е предимно за обществено хранене и хлебопроизводство. В този период се създава и държавен сек-

тор в търговията "Нармаг". Дейността на кооперацията се стеснява чувствително. През 1959 година от нея отпада и млекопреработването, което минава в държавния сектор. Но се откриват магазини във Васильево и Бабинци, организира се производството на безалкохолни напитки.

Развиват се кооперациите и в другите селища. В Гложене още в 1880 година Иванчо Пеев пръв отваря бакалница. Три десетилетия по-късно в селото има една дузина бакалници и кръчми. През 1880 година на 2 август (Илинден) е организиран и първият панаир. Всяка година местните занаятчии излагат своята стока на панаира. За тях се е погрижила и образуваната на 21 юни 1929 година местна популярна банка. Тя възложила на занаятчите да произведат 20 хиляди шайги за грозде. За да се ликвидират селските хармани, закупили вършачка за 145 хиляди лева. Открива се и мандра, а през 1938 година и магазин за селскостопански произведения. На следващата година се открива и магазин за електроматериали. Към образуваната през 1948 година всестранна кооперация "Септември" се оформят отдели: сладкарски, шивашки, обущарски, железарски и животновъдна ферма в местността Равента. Но през 1964 година производствените отдели се обособяват в една общо трудово-производителна кооперация "Република". А потребителната кооперация остава с над 15 търговски обекти и през 1987 година реализира общ стокооборот 1 932 000 лева.

В Български извор още през 1919 година се прави неуспешен опит за създаване на потребителна кооперация. Не стигнали парите за отваряне на кооперативен магазин. Но хората не се отчаяли. Ето защо в 1927 година по-будни селяни учредяват местна популярна банка като кредитна кооперация. Тя се занимавала с влогова и кредитна дейност. Давала заеми на стопаните да си купуват добитък. За популяризиране на кооперативните идеи, както и за отразяване на културния живот в селото, ръководството на местната популярна банка започва да издава вестник "Кооперативни вести". Но едва след Девети септември преобразуваната всестранна потребителна кооперация открива магазин, гостилиница, хлебопекарна и лимонадена работилница. През 1961 година в долния край на селото, на специално отредено място се построяват фурна и сладкарски цех. По-късно се построяват търговски дом и няколко магазини. През 1987 година кооперацията работи с 9 магазина, 6 заведения за обществено хранене и реализира 2 miliona лева стокооборот.

Дълъг и поучителен е пътят на кооперацията в Голям Извор. Тя е учредена на 9 юни 1920 година от Танчо Вутев с 44 души. На учредителната сбирка не се явили най-богатите стопани, защото и без кооперация те били добре. Но не се явили и най-сиromасите, защото се страхували, че бакалите няма да им дават стока на вересия. Кооперацията била наречена "Извор". Уредителите внесли по 20 лева встъпителна вноска, а размерът на дяловете бил определен на 100 лева. Избран бил и първият управителен съвет с председател Иван Михов. Първата стока е каменна сол, доставена с каруца от Червен бряг. Посред ликуване от радост на стопаните, тя била стоварена в до-

кяна на първия магазинер Димитър Йотов. Заради това, защото кооперацията се опитала да регулира цените на стоките, кооперацията си навликла омразата на чорбаджите. Последните заплашвали кооператорите, че при ликвидация на кооперацията, ще им бъдат продадени имотите. Така работила кооперацията до 1929 година, когато става и кредитна. Но по време на войната си разпасват пояса черноборсаджии и спекуланти. Инфлация се шири навсякъде. Правителството въвежда купонна система за снабдяване на населението с храна и облекло. С упорита борба кооперацията защитава интересите на трудещите и устоява своите права. След Девети септември тя е първата кооперация в оклията, която закупува камион. Това става в 1947 година. После създава животновъдна ферма в местността Азаница. Развитието на кооперацията наложило тя да има собствени търговски и складови помещения. На отредено място, в центъра на селото тя си построява търговска сграда. В нея се настаниват магазини, ресторант и канцеларията. През 1987 година кооперацията работи с 11 търговски обекти и реализира 1 141 000 лева стокооборот.

В Рибарица опити за създаване на кооперация имало и по-рано, но фактически кооперацията е учредена на 19 декември 1931 година. Това става в една от класните стаи на училището с участието на 21 учредители. Кооперацията се именува горско-производителна кооперация "Г.Бенковски". В управителния съвет са избрани Дочо Кръстев за председател и членове – Никола Маринов, Иван Маринов и Михал Колев. Касиер – деловодител не е избран по липса на подгответено лице. На събранието е решено всеки член-основател да внесе по 100 лева за по един дял и по 100 лева за създаване на материална база. Решено е още кооперацията да стане член на Горския кооперативен съюз в София. В началните години дейността на кооперацията е съсредоточена в две направления – добиване на трупи и доставяне на потребителни стоки. Това е било крайно необходимо, тъй като дотогава това горянско население се е почти самозадоволявало. От добитъка е получавало за лични нужди на семействата мяко, месо, вълна и сирене, а от гората – дървен материал. Една малка част от тези продукти са предавани на тетевенските търговци, за да се вземе някой лев и да се купят от градските бакали, сол, газ, зехтин, катран и клинци. Но да се отива пеша в Тетевен за покупки е било трудна работа. Затова в 1933 година кооперацията открива склад за дървен материал а по-късно открива и магазин за продаване на стоки от първа необходимост. Първите години кооператорите се занимавали с правене на горски пътища, с отсичане и извозване на трупи. Поради това, че е съществувала остра безработица, наетата работа е разпределена пропорционално между членовете – кооператори. Държали са никой да не участвува с повече труд, отколкото му се полага. Често се налагало извозачите с волове, през деня да направят само един курс, за да има работа за всички. Създаденият ред спечелил доверието на хората и затова над 80 % от тях пожелали да се запишат в кооперацията. После кооперацията започва да събира държавни доставки. Открива овцеферма, фурна и магазин. После поема снабдяването на населението със стоки и става

потребителна кооперация. Постепенно открива 5 фурни, две от които в горските обекти. После построява ресторант "Еделвайс", магазин и сладкарница на разклонението на Костина, магазини в махалите Заводна, Павловото, Брязово и други. През 1987 година тя има 17 търговски обекта, работи с 50 души персонал и изпълнява 2 052 000 лева стокооборот.

В Черни Вит в най-ранните години след Освобождението хората идвали да си купуват стоки направо в града. Първото магазинче в селото е открито в едно склучено дюкянче в 1900 година. А основите на кооперативно движение тук се поставят с учредената в 1920 година кооперация "Напред". Тя е представителство на съответната централа в София. По-късно на 20 февруари 1937 година се създава трудово-производителна колародърводелска кооперация. Наименуват я "Комбинат". В нея обединяват усилията си за задружна работа колари, столари, бъчвари, дърводелци и други занаятчи. През 1939 година се учредява и горско-производителна кооперация "Михаля". Тя е имала за цел да търгува с трупи, но скоро се проваля. На 30 април 1939 година се учредява втората трудово-производителна кооперация "Бук". Тя преработвала годишно по 2500 кубика дървен материал. Но повече от всичко се налагало да има кой да снабдява населението със стоки. Затова тази кооперация обхваща търговията и от 1948 година е преименувана във всестранна кооперация "Бенковски". Постепенно тя построява свои търговски сгради в селото, в Дивчовото и остроиля. През 1987 година със своите 16 търговски обекти тя реализира 1 506 000 лева стокооборот.

Кооперативната идея прониква и в Градешница и Глогово. Там се провежда учредително събрание на 22 септември 1945 година с 11 души, на което се образува кооперация "Обединение". Още тогава на учредителното събрание се решава към кооперацията да се образува горско-производителен отдел. Магазини се откриват последователно в Градешница на 1 януари 1946 година и в Глогово на 1 февруари същата година. Изглежда, че първите стъпки на кооперацията са успешни, защото в края на годината на годишното събрание тя се отчита със 132 членове, 281 340 лева дялов капитал и продадени стоки за 9 215 000 лева. През 1954 година се открива малка фурна. От 8 февруари 1961 година търговската мрежа на двете села се обособява в отделни кооперации. През 1970-1971 година се построяват търговски сгради и във двете села.

Кратък, но съдържателен е животът и на кредитната кооперация в Полатен. Тя е образувана на 1 септември 1945 година с 52 членове. Председател на кооперацията е Димитър Бутев, а касиер-деловодител Семко Иванов. Благодарение на спечеленото доверие, само за 5 години членовете на кооперацията се увеличават на 156 и тук кооперацията развива обичайните дейности: търговия на дребно, обществено хранене, изкупуване на селскостопански произведения, банково представителство, млекопреработване и други. Особено активна е кооперацията, когато директор-касиер е Христо Николов. Но след административното преустройство през 1959 година се приема курс на уедря-

ване на дребните кооперации. Ето защо от 1 юни 1961 година кооперацията в Полатен се обединява с градската потребителна кооперация.

Труден път извързват и другите търговски организации, клоновете на ОКС, "Топливо", "Булгаршлод", "Винпром" и "Търговия на едро". От 1 януари 1948 година в Тетевен се образува "Районен кооперативен съюз" клон на съответната централа в Червен бряг. Той се занимава в района на Околията с търговията на едро с промишлени стоки, изкупуването на селскостопански произведения, млекопреработване, правене на шулкове и други. Складовата база на предприятието е била пръсната в над 20 схлупени частни помещения в Тетевен, Български извор, Ябланица и други места. После тя е пренесена на гола поляна в местността Воловиите. Тук под ръководството на директора на предприятието Черньо Бечев в продължение на много години се изгражда модерна складова база. От 1950 до 1959 година настъпват сериозни структурни промени. Млекопреработването се предава на новообразуваното предприятие "Сердика". Петролните деривати се предават на предприятие "Петрол", отопителните и строителни материали на "Топливо" и други. През 1959 година предприятието се разделя на две. Едното от тях се оформя като клон на Окъръжното търговско предприятие. Предмет на неговата дейност е търговията на едро с промишлени стоки. А второто предприятие остава като клон на Окъръжен кооперативен съюз. То се занимава с изкупуване на селскостопански производени. От 1 януари 1964 година, отдел "Изкущуване" на ОТП преминава към новообразуваното предприятие "Булгаршлод". Към него минават магазините "плодове-зеленчук". От 1 януари 1967 година ОТП се закрива и дейността му минава към ОКС - Тетевен. От 1 юли 1971 година последното е отново преименувано "Търговия на едро" - клон Тетевен. За впечатлителния ръст на стокооборота в района говори факта, че докато през 1964 година клона "Търговия на едро" е продал стоки за 8 329 000 лева, то през 1987 година то е продало такива за 2,1 miliona лева.

Следват и други промени. През 1963 година излиза постановление № 83 на Министерския съвет за преустройство на вътрешната търговия. Съгласно това постановление "Наркооп" - Тетевен приема изцяло дейността на градско търговско предприятие "Градска търговия". По този начин дейността на кооперацията се увеличава неколкократно. Обновено е и ръководството. За председател остава Петко Вутев, а за главен счетоводител Елю Кърстев. До 1972 година кооперацията работи с 260 души персонал. Стопанският оборот нараства от 1 352 000 лева на 5 236 000 лева.

Но все още търговската мрежа е била незадоволителна. Част от магазините са в малки и тесни джянчета, със старомодни рафтове, без хладилна техника. А се налагало да се отговори на съвременните изисквания. Да се преустрои старата търговска мрежа, да се създаде нова. За тази цел е построен търговски дом в центъра на града за 127 000 лева. Направени са още хранителен магазин, магазини за текстил, трикотаж и мъжки обувки, млечна закусвалня, гастроном, магазин за риба, месарски магазини. Построени са

търговски домове във Васильово и Полатен и магазини в Бабинци и крайните квартали. Пусна се сладкарски цех за различни видове сладкарски изделия. През 1969 година е организирано тържествено честване 50-годишен юбилей от основаването на кооперацията. Отдадена е заслужена почит на пionерите основатели.

През 1970 година във връзка с подетата линия за концентрация на търговската мрежа в страната и в Тетевенския край е извършена масово-разяснятелна работа по обединяването на местните потребителни кооперации в Районна потребителна кооперация. Изяснявано е, че новата кооперация ще разполага с по-големи фондове за разширение и модернизиране, ще се осигурят по-подгответи кадри за ръководство. И действително новата обединена кооперация се учредява с делегатско събрание на кооперациите от Тетевен, Рибарица, Черни Вит, Гложене, Голям Извор, Градешница, Глогово и Български Извор. Това става на 21 януари 1972 година. От встъпителния учредителен баланс се вижда, че кооперацията започва своята дейност със 1 649 332 лева основни средства, от които 954 000 лева са сгради. А нормираните основни средства възлизат на 2 365 000 лева. Избран е нов управителен съвет с председател Черньо Бечев и заместник председател Петко Вутев. Целият персонал на кооперацията възлиза на 520 души. За тази година кооперацията планира печалба 430 360 лева. През 1976 година се провежда ново годишно събрание, което избира управителен съвет с председател Петко Вутев, заместник председател Петко Врабевски и главен счетоводител Калин Станев. През декември 1979 година кооперацията отпразнува своята 60-годишнина. По този повод тя е наградена с "Народен орден на труда - златен". Голямо събитие за кооперацията е организирания тук от Централния кооперативен съюз Девети национален конкурс "Коопвитрина - 80". Той се провежда от 20 до 26 юли 1980 година. В конкурса участвуват 22 екипа на окръжни кооперативни съюзи и няколко екипа от социалистически държави. В стремежа да бъде показана най-добра витрина са преустроени и модернизирани 18 търговски обекти с 46 витрини и 6 обекта за обществено хранене. Тетевен със своя туристически характер и с активно съдействие на общинското ръководство създаде добри условия за провеждане на това мероприятие. Променен е облика на търговската мрежа в центъра на града. За целта са изразходвани над 550 хиляди лева.

В резултат на настъпилия подем, още на следващата 1981 година кооперацията реализира общ стопански оборот 27 658 441 лева.

По решение на ЦКС, от 1 април 1982 година клона на ОКС - Тетевен минава към "Наркооп", а от 1 юли преминава и клона "Търговия на едро". Кооперацията става най-голямата в окръга. Персоналът ѝ възлиза на 780 души. Тя вече има 42 товарни и лекотоварни коли. Кооперацията вече работи със 138 магазина и 65 заведения за обществено хранене. От магазините 88 са на самообслужване, над 30 от тях работят на две смени. Създават се и 7 фабрични магазини в предприятията: "Елпром", "Абаджиев", "Тетевянка", "П. Михайлов", "Девети септември", "23 декември" и "Войновски".

На 8 март 1984 година кооперацията провежда делегатско събрание и прави анализ на работата от предната година. Тя вече се отчи с 8229 члена. Дяловият капитал е 139 хиляди лева, а оборотните средства възлизат на 9 966 000 лева. Събранието избира нов управителен съвет с председател Петко Врабевски, заместник председатели Лазар Лазаров и Милчо Мичев и главен счетоводител Петко Рачев. Председател на профкомитета е Димитър Marinov. През следващите години се строят търговската сграда в Галат магазини в Рибарица и на други места. Но най-големият обект, който строи от 13 март 1985 година е хлебозавода в Полатен. Той е за 1 856 0 лева. В многогодния път на развитие на кооперацията голям е приносът на партийната, профсъюзна и комсомолска организация. С различни форми на работа те са сплотявали колектива, обезпечавали са го политически, движат сърдечният ритъм, за да може и по-успешно да се изпълняват задачите.

През 1988 година районна потребителна кооперация "Бели Вит" има 195 обекти, от които 125 магазина и 70 заведения за обществено хранене. Над 60 % от тях са в собствени сгради на стойност 2 670 000 лева. Започнала в далечната 1919 година с един касиер-счетоводител и един магазинер, едно скъпшено джянче, сега кооперацията работи с над 650 души персонал и реализира общ стопански оборот 33 miliona лева. Това е дълъг, стръмен, славен път. По него вървяха поколения наред. В името на народното добруче те се бориха с трудностите, помагаха за преобразяването на родния край. И сега кооперацията и кооперативното движение дават своя принос в социалното строителство.

ЗАБЕЛЕЖКА: Цифровите данни са по курса на лева за съответната година.

1988 година

Мильо Павл